

<p>31 januari 320 IMP. CONSTANTINUS A. AD POPULUM. Qui iure caelibes habebantur, imminentibus legum terroribus liberentur adque ita vivant, ac si numero maritorum matrimonii foedere fulcirentur, sitque omnibus aequa condicio capessendi quod quisque mereatur. Nec vero quisquam orbus habeatur: proposita huic nomini damna non noceant. Quam rem et circa feminas aestimamus earumque cervicibus inposita iuris imperia velut quaedam iuga solvimus promiscue omnibus. Verum huius beneficii maritis et uxoribus inter se usurpatio non patebit, quorum fallaces plerumque blanditiae vix etiam opposito iuris rigore cohibentur, sed maneat inter istas personas legum prisca auctoritas[s]. DAT PRID. KAL. FEB. SERDICAЕ, P(RO)P(OSITA) KAL. APRIL. ROM(AE) CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO. C. CONSS.</p> <p>1 februari 320 IDEM A. ad populum. Nemo carcerem plumbatarumque verbera aut pondera aliaque ab insolentia iudicum repperta supplicia in debitorum solutionibus vel a perversis vel ab iratis iudicibus expavescat. Carcer poenaliū, carcer hominum noxiorum est officialium et cum denotatione eorum iudicum, quorum de officio cohercitiōes esse debebunt, qui contra hanc legem admiserint. Securi iuxta eam transeant solutores: vel certe, si quis tam alienus ab humano sensu est, ut hac indulgentia ad contumaciam abutatur, contineatur aperta et libera et in usus hominum constituta custodia militari. Si in obdurata nequitia permanebit, ad res eius omnemque substantiam cives eius accedant, solutionis obsequio cum substantiae proprietate suscepto. Qua facultate praebita omnes fore credimus prōniores ad solvenda ea, quae ad nostri usus exercitus pro communi salute poscuntur. DAT. KAL. FEB. CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTIO CAES. CONSS.</p> <p>20 februari 320 IDEM A. ad edictum. Filios decurionum, qui decem et octo annorum aetate vegetantur, per provinciam Karthaginem muneribus civicis adgregari praecipimus. Neque enim opperendum est, ut solvantur familia et sacris explicentur, cum voluntates patrum praedicare non debeant utilitatibus civitatum. PROPOSITA X KAL. MART. CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTIO C. CONSS.</p> <p>25 februari 320 IDEM A. ad Aelianum proconsulem Africae. Licet serventur in officio tuo et vicarii exemplaria libellorum, qui in Africa oblati sunt, tamen eos quorum nomina continent metu absolutos securitate perfrui sinas solumque moneas, ut ab omni non solum crimine, sed etiam suspicione verisimili alieni esse festinent. nam qui accusandi fiduciam gerit, oportet comprobare, nec occultare quae scierit, quoniam praedicabilis erit ad dicationem publicam merito perventurus. PROPOSITA V KAL. MAR. CARTHAGINE CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO C. CONSS.</p> <p>1 maart 320 IDEM A. cum introisset principia et salutatus esset a praefectis et tribunis et viris eminentissimis, adclamatū est: Auguste Constantine, dii te nobis servant: vestra salus nostra salus: vere dicimus, iurati dicimus. Adunati veterani exclamaverunt: Constantine Aug, quo nos veteranos factos, si nullam indulgentiam habemus? Constantinus A. dixit: Magis magisque conveteranis meis beatitudinem augere debeo quam minuere. Victorinus veteranus dixit: muneribus et oneribus universis locis conveniri non sinamur. Constantinus A. dixit: Apertius indica; quae sunt maxime munera, quae vos contumaciter gravant? Universi veterani dixerunt: ipse perspicis scilicet. Constantinus A. dixit: iam nunc munificentia mea omnibus veteranis id esse concessum perspicuum sit, ne quis eorum nullo munere civili neque in operibus publicis conveniatur neque in nulla conlatione neque a magistratibus neque vectigalibus. In quibuscumque nundinis interfuerint, nulla proponenda dare debebunt. Publicani quoque, ut solent agentibus super compellere, ab his veteranis amoveantur; quiete post labores suos perenniter perfruantur. Fisco nostro quoque eadem epistula interdiximus, ut nullum omnino ex his inquietaret, sed liceat eis emere et vendere, ut integra beneficia eorum sub saeculi nostri otio et pace perfruantur et eorum senectus quiete pos[t] labores perfruat. Filios quoque eorum defendant decertationes, quae in patris persona fuerunt, quosque optamus florescere sollicitius, ne si contumaces secundum eosdem veteranos comprobari potuerint, decimentur his sententiis, cum</p>	<p>31 januari 320 CT 8.16.1 Constantine Laws passed in former times which punished celibacy and childlessness are now repealed. This applies to women as well.</p> <p>20 februari 320 IDEM A. ad edictum. Filios decurionum, qui decem et octo annorum</p> <p>1 maart 320 IDEM A. cum introisset principia et salutatus esset a praefectis et</p> <p>9 maart 320 IMP. CONSTANTINUS A. Aeliano Pf. U. Religiosis vocibus</p> <p>4 april 320 IMP. CONSTANTINUS A. ad Bassum vicarium Italiae. Posta alia: ubi puellae</p> <p>19 mei 320 IDEM A. ad Dometium Dracontium magistrum privatae rei Africae. Cum fiscus</p> <p>18 juli 320 IDEM A. ad Bassum praefectum praetorio. Cum constitutio emissa praecipiat</p> <p>26 augustus 320 IDEM A. ad populum. Cum ius vetus ingenuas fiscalium servorum</p> <p>26 mei 320? CT 16.2.10 Constantine Clerics of the church are exempt from tax payments and menial compulsory public services, as are their wives, children, and servants. This applies even if they made the money by trade. This is an incentive to join the clergy. It is assumed their money will be used to help the poor, which is why it is not taxed. [The date given for this law is 353. But the consuls listed do not match those living in 353, and both Pharr and Coleman-Norton have chosen to put this law in 320.]</p> <p>18 juli 320? CT 16.2.3 Constantine This law references a previous law, stating that no decurion or anyone else capable of fulfilling compulsory public service should be admitted to the clergy, but only those from the poorer ranks should take ecclesiastical office. The previous law is either non extant, or a textual emendation is necessary (see note). This law clarifies that the restriction of decurions becoming clergy was not retroactive, and so decurions who had joined the clergy before the promulgation of the first law did not have to leave their positions in the church. [Seek and Elliott change the year of this law and of 16.2.6 (listed on June 1, 320) to 329. According to their emendation, the previously mentioned law in 16.2.3 is actually 16.2.6, and the decurions were not restricted from the clergy until 329.]</p>			
---	--	--	--	--

praesidali officio adiungentur. Probabilius iussionem meam curabunt ergo stationarii milites cuiusque loci cohortis, et parentes eorum desperationem, et ad sanctimoniam conspectus mei sine ulla deliberatione remittere, ut sint salvi, cum senuas consecuntur poenas indulgentiae. DAT. KAL. MART. IN CIVITATE VELOVOCORUM CONSTANTINO AUG. VI ET CONSTANTINO CAES. CONSS.

9 maart 320 IMP. CONSTANTINUS A. AELIANO P(RAEFECTO) U(RBI). Religiosis vocibus [sena]tus amplissimi persuasi decernimus, ut quaestor[es] ea praerogativa utantur, qua consules et praetor[es], ita ut, si quis intra annum sextum decimum nomin[a]tus fuerit absens, cum editio muneris celebratur, condemnationis frumentariae nexibus minime teneatur[.] quoniam memoratae aetati placet hoc privilegium suffragari. DAT. VII ID. MART. SIRMI CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTIO CAES. CONSS.

1 april 320 IMP. CONSTANTINUS A. ad populum. pr. Si quis nihil cum parentibus puellae ante depectus invitam eam rapuerit vel volentem abduxerit, patrocinium ex eius responsione sperans, quam propter vitium levitatis et sexus mobilitatem atque consilii a postulationibus et testimoniis omnibusque rebus iudiciariis antiqui penitus arcuerunt, nihil ei secundum ius vetus prosit puellae responsio, sed ipsa puella potius societate criminis obligetur.

1. Et quoniam parentum saepe custodiae nutricum fabulis et pravis suasionibus deluduntur, his primum, quarum detestabile ministerium fuisse arguitur redemptique discursus, poena immineat, ut eis meatus oris et faucium, qui nefaria hortamenta protulerit, liquentis plumbi ingestione claudatur.
2. Et si voluntatis assensio detegitur in virgine, eadem, qua raptor, severitate plectatur, quum neque his impunitas praestanda sit, quae rapiuntur invitae, quum et domi se usque ad coniunctionis diem servare potuerint et, si fores raptoris frangerentur audacia, vicinorum opem clamoribus quaerere seque omnibus tueri conatibus. sed his poenam leviozem imponimus solamque eis parentum negari successionem praecipimus.
3. Raptor autem indubitate convictus si appellare voluerit, minime audiatur.
4. Si quis vero servus raptus facinus dissimulatione praeteritum aut pactione transmissum detulerit in publicum, Latinitate donetur, aut, si Latinus sit, civis fiat Romanus: parentibus, quorum maxime vindicta intererat, si patientiam praebuerint ac dolorem compresserint, deportatione plectendis.
5. Participes etiam et ministros raptoris citra discretionem sexus eadem poena praecipimus subiugari, et si quis inter haec ministeria servilis condicionis fuerit deprehensus, citra sexus discretionem eum concremari iubemus. DAT. KAL. APRIL. AQUILEIA, CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO C. CONSS.

Interpretatio. Si cum parentibus puellae nihil quisquam ante definiat, ut eam suo debeat coniugio sociare, et eam vel invitam rapuerit vel volentem, si raptori puella consentiat, pariter puniantur. Si quis vero ex amicis aut familia aut fortasse nutrices puellae consilium raptus dederint aut opportunitatem praebuerint rapiendi, liquefactum plumbum in ore et in faucibus suscipiant, ut merito illa pars corporis concludatur, de qua hortamenta sceleris ministrata noscuntur. Illae vero, quae rapiuntur invitae, quae non vocibus suis de raptore clamaverint, ut vicinorum vel parentum solatio adiutae liberari possent, parentum suorum eis successio denegetur. Raptori convicto appellare non liceat, sed statim inter ipsa discussionis initia a iudice puniatur. Quod si fortasse raptor cum parentibus puellae paciscatur, et raptus ultio parentum silentio fuerit praetermissa, si servus ista detulerit, Latinam percipiat libertatem, si Latinus fuerit, civis fiat Romanus. Parentes vero, qui raptori in ea parte consenserint, exsilio deputentur. Qui vero raptori solatia praebuerint, sive viri sive feminae sint, ignibus concrementur.

4 april 320 IMP. CONSTANTINUS A. ad Bassum vicarium Italiae. Posta alia: ubi puellae ad annos adultae aetatis accesserint et adspirare ad nuptias coeperint, tutores necesse habeant comprobare, quod puellae sit intemerata virginitas, cuius coniunctio postulat. Quod ne latius porrigatur, hic solus debet tutorem nexus adstringere,

<p>ut se ipsum probet ab iniuria laesi pudoris immunem. Quod ubi constiterit, omni metu liber optata coniunctione frui debebit; officio servaturo, ut, si violatae castitatis apud ipsum facinus haereat, deportatione plectatur, atque universae eius facultates fisci viribus vindicentur, quamvis eam poenam debuerit sustinere, quam raptori leges imponunt. DAT. PRID. NON. APRIL. AQUILEIA, CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO C. CONSS.</p> <p><i>Interpretatio.</i> Ubi primum puellae sub tutore viventes ad annos pervenerint nuptiales, et quicumque petitor accesserit, non prius puella iungatur, nisi virginitas illius, quod a tutore servata sit, fuerit approbata: nam si ab ipso tutore convincitur eius violata virginitas, statim exsilio deputetur, et res illius omnes fiscus usurpet.</p> <p>26 april 320 IDEM A. ad Aelianum proconsulem Africae. Cum antehac lege de appellationibus data statutum sit, ne quis a praeiudicio vel ab executione interponeret provocationem neve huiusmodi appellatio ab his, qui vice nostra iudicant, admittatur, ne in perniciem plurimorum interpositis a praeiudicio appellationibus vel moratoris quibusdam frustrationibus interiectis litigia protrahantur, tamen nunc poenam addi placuit, ut intellegant universi principalis negotii disceptatione causas suas munire debere et non ab ipsis quodammodo primae interlocutionis exordiis vel ab executionibus provocare, cum et illis, qui impatienter ab articulo appellandum putaverint, post cognitionem totius causae liceat appellare et his, qui sero ab executionibus provocant, facultas appellandi minime fuerit denegata. Si quis igitur tali usus appellatione fuerit in tuo iudicio deprehensus, ipsum quidem XXX follium poena multes, causam autem universam, eius dumtaxat, qui a praeiudicio vel ab executione temere appellaverit, sine ulla dilatione discingas, cum in nostro auditorio dari minime dilationem oporteat, interpositae appellationis tempore sufficiente litigatoribus ad perferendam instructionem plenissimam. PROPOSITA VI KAL. MAI. KARTHAGINE CONSTANTINO A. VII ET CONSTANTIO CAES. CONSS.</p> <p>19 mei 320 IDEM A. ad Dometium Dracontium magistrum privatae rei Africae. Cum fiscus litem patiatur aut inferat, anni spatium ad determinandam causam spectari oportet, quia hoc ad instruendum satis est et diutius non oportet privatorum sive fisci emolumenta fatigari. DAT. XIV KAL. IUN. SERDICAE CONSTANTINO A. VI ET CONSTANCE C. CONSS.</p> <p>23 mei 320 IMP. CONSTANTINUS A. AD SEVERUM P(RAE)FECTUM U(RBI). Omnes pala(t)nos, quos edicti nostri iam dudum certa privileg(ia) superfundunt, rem, si quam, dum in palatio nost(ro) morantur, vel parsimonia propria quaesiv(e)runt vel donis nostris fuerint consecuti, ut ca(stren)se peculium habere praecipimus. Quid enim tam (ex) castris est, quam quod nobis consciis ac prope (sub) conspectibus nostris adquiritur? Sed nec alieni su(nt) a pulvere et labore castrorum, qui signa nostra comitantur, qui praesto sunt semper actibus, quos intentos eruditus studiis itinerum prolixitas et expeditionum difficultas exercet. Ideoque palatini nostri, qui privilegiis edicti uti potuerint, peculia sua praecipua retineant, quae, dum in palatio constituti sunt, aut abore, ut dictum est, proprio aut dignatione nostra quaesiverint. P(RO)P(OSITA) X KAL. IUN. CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTIO CAES. CONSS.</p> <p>30 juni 320 IMP. CONSTANTINUS A. AD FLORENTIUM RATIONALEM. In quacumque causa reo exhibitio, sive accusator existat sive eum publicae sollicitudinis cura perduxerit, statim debet quaestio fieri, ut noxius puniatur, innocens absolvatur. Quod si accusator aberit ad tempus aut sociorum praesentia necessaria videatur, id quidem debet quam celerrime procurari. Interea vero exhibitio non ferreas manicas et inhaerentes ossibus mitti oportet, sed prolixiores catenas, ut et cruciatio desit et permaneat fida custodia. Nec vero sedis intimae tenebras pati debebit inclusus, sed usurpata luce vegetari et, ubi nox gemnaverit custodiam, vestibulis carcerum et salubribus locis recipi ac revertente iterum die ad primum solis ortum ilico ad publicum lumen educi, ne poenis carceris perimatur, quod innocentibus miserum, noxiis non satis severum esse cognoscitur. Illud etiam observabitur, ut neque his qui stratorum</p>				
--	--	--	--	--

funguntur officio neque ministris eorum liceat crudelitatem suam accusatoribus vendere et innocentes intra carcerum saepta leto dare aut subtractos audientiae longa tabe consumere. Non enim existimationis tantum, sed etiam periculi metus iudici imminet, si aliquem ultra debitum tempus inedia aut quocumque modo aliquis stratorum exhauserit et non statim eum penes quem officium custodiae est adque eius ministros capitali poena subiecerit. DAT. PRID. CAL. IUL. SERDICAЕ CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO CAES. CONSS.

8 juli 320 IDEM A. ad Crispinum. Si quis per absentiam nominatus ad provocationis auxilium cucurrerit, ex eo die interponendae appellationis duorum mensum tempora ei computanda sunt, ex quo contra se celebratam nominationem didicisse se monstraverit. Nam praesenti, qui factam nominationem cognovit et appellare voluerit, statim debet duorum mensum spatium computari. DAT. VIII ID. IUL. CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO C. CONSS.

8 juli 320 IDEM A. ad Bassum praefectum praetorio. Cum constitutio emissa praecipiat nullum deinceps decurionem vel ex decurione progenitum vel etiam instructum idoneis facultatibus adque obeundis publicis muneribus opportunum ad clericorum nomen obsequiumque confugere, sed eos de cetero in defunctorum dumtaxat clericorum loca subrogari, qui fortuna tenues neque muneribus civilibus teneantur obstricti, cognovimus illos etiam inquietari, qui ante legis promulgationem clericorum se consortio sociaverint. Ideoque praecipimus his ab omni molestia liberatis illos, qui post legem latam obsequia publica declinantes ad clericorum numerum confugerunt, procul ab eo corpore segregatos curiae ordinibusque restitui et civilibus obsequiis inservire. PROPOSITA XV KAL. AUG. CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO CAES. CONSS.

28 juli 320 IMP. CONSTANT(INUS) A. FURIO FELICI. Advocatorum errores in competenti iudicio litigatoribus non praeiudicant. DAT. V KAL. AUG. CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO C. CONSS.

Interpretatio. Advocatus, si in suscepti causa aliquid in praeiudicium per errorem dixerit, praeiudicare ei, a quo adhibitus est, nullatenus debet: si continuo de ipso errore fuerit reclamatum.

26 augustus 320 IDEM A. ad populum. Cum ius vetus ingenuas fiscalium servorum contubernio coniunctas ad decoctionem natalium cogat nulla vel ignorantiae venia tributa vel aetati, placet coniunctionum quidem talium vincula vitari, sin vero mulier ingenua vel ignara vel etiam volens cum servo fiscali convenerit, nullum eam ingenui status damnum sustinere, subolem vero, quae patre servo fiscali, matre nascetur ingenua, mediam tenere fortunam, ut servorum liberi et liberarum spurii latini sint, qui, licet servitutis necessitate solvantur, patroni tamen privilegio tenebuntur. Quod ius et in fiscalibus servis et in patrimoniorum fundorum originariis et ad emphyteuticaria praedia et qui ad privatarum rerum nostrarum corpora pertinent servari volumus. Nihil enim rebus publicis ex antiquo iure detrahimus nec ad consortium huius legis copulamus urbium quarumcumque servitia; volumus ut civitates integram teneant nec [imminutam] interdicti veteris potestatem. Si vel error improvidus vel simplex ignorantia vel aetatis infirmae lapsus in has contubernii plagas depulerit, haec nostris sanctionibus sit excepta. DAT. VI KAL. SEPT. SERDICAЕ CONSTANTINO A. VII ET CONSTANTINO CAES. CONSS.

Interpretatio. Ingenua, quae se fiscali servo iunxerit, sive sciens sive ignara, ipsa manebit libera, filii vero eius et Latini et spurii erunt, qui, quamvis liberi sint, iuri tamen obtingunt patronorum. Idem est et si servo emphyteuticario se sociarit ingenua vel patrimoniali aut ex privata re principum excepto iure rei publicae, quod lex praesens voluit conservatum. 30 september 320 IMP. CONSTANTINUS A. ad Maximum rationalem Africae. Secandorum marmorum ex quibuscumque metallis volentibus tribuimus facultatem, ita ut, qui caedere metallum atque ex eo facere quodcumque decreverint, etiam distrahendi habeant liberam potestatem. DAT. PRID. KAL. OCTOB. CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO CAES. CONSS.

13 oktober 320 IDEM A. AD UNIVERSOS VETERANOS. Veterani

iuxta nostrum praeceptum vacantes terras accipiant easque perpetuo habeant immunes, et ad emenda ruri necessaria pecuniae in nummo viginti quinque milia follium consequantur, boum quoque par et frugum promiscuarum modios centum. Qui autem negotii gerendi habuerit voluntatem, huic centum follium summam immunem habere permittimus. Praeter hos ergo, qui vel domicillis vel negotiis detinentur, omnes, qui vacatis et nullum negotium geritis, ne inopia laboretis, ad hoc remedium debetis concurrere. DAT. III ID. OCT. CONSTANTINOP(OLI) CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO CAES. CONSS.

4 december 320 IDEM A. ad Ianuarinum agentem vicariam praefecturam. Ut accusatoribus patientia praebenda est, si quem persequi in iudicio volunt, ita famosus libellis fides habenda non est nec super his ad nostram scientiam referendum, cum eosdem libellos flammis protinus conducat aboleri, quorum auctor nullus existit. PROPOSITA PRID. NON. DEC. ROMAE CONSTANTINO A. VI ET CONSTANTINO CAES. CONSS.

17 december 320 IMP. CONSTANTINUS A. ad Maximum. Si quid de palatio nostro aut ceteris operibus publicis degustatum fulgore esse constiterit, retento more veteris observantiae quid portendat, ab haruspicibus requiratur et diligentissime scriptura collecta ad nostram scientiam referatur, ceteris etiam usurpandae huius consuetudinis licentia tribuenda, dummodo sacrificiis domesticis abstineant, quae specialiter prohibita sunt. Eam autem denuntiationem adque interpretationem, quae de tactu amphitheatri scripta est, de qua ad Heraclianum tribunum et magistrum officiorum scripseras, ad nos scias esse perlatam. DAT. XVI KAL. IAN. SERDICA; ACCEPTA VIII ID. MAR. CRISPO II ET CONSTANTINO II CC. CONSS.